

Synspunkter: Stortingsmelding om Innovasjon

Vår bakgrunn:

Såkorninvest Midt-Norge AS (SIM) er førstegenerasjon såkornfond som ble etablert 1997-98. Vi har således 10-års erfaring og har deltatt i utviklingen av ca. 50 nyetableringer.

SIM drives under managementkontrakt av Leiv Eiriksson Nyskaping AS (LEN). LEN har i tillegg tilsvarende erfaringshorisont fra andre innovasjonsarenaer slik som 1) Utvikling av forretningskonsepter med basis i FoU-resultater (FORNY-programmet), 2) Utviklet og drevet inkubatorer siden år 2000, og 3) Utfører den lokale etablerertjenesten i Trondheims-regionen. Siden 2006 er vi sterkt involvert i Norwegian Centre of Expertise-satsingen.

Gode eksempler:

I vår totale portefølje av innovative nyetableringer har vi flere selskaper som har vunnet den årlige Reodorprisen, og vi har flere vinnere av nasjonale konkurranser som Venture Cup, DnB NOR's innovasjonspris o.l. Ønsker derfor ikke å trekke frem enkeltbedrifter.

Viktige premisser for et velfungerende innovasjonssystem:

Vår erfaring er at gründere har en svært sammensatt og utfordrende rolle gjennom etableringsfasen. Det er derfor viktig at disse tilbys en tilsvarende sammensatt meny av operative kompetente tjenester og kapasiteter gjennom de innledende og mest utfordrende innovasjonsfaser frem til et stadium hvor man må forvente at en nyetablering bør fungere på egne premisser. I slikt innovasjonssystem inngår både kompetent assistanse og mentoring i utvikling av forretningsprospektet, etablering av bedriftsrelevante forretningsrutiner/systemer, planlegge og gjennomføre forretningsutvikling, samt aksjonærer med relevant kompetanse, risikoprofil og evne/vilje til å bistå aktivt (daglig) i tidlig fase av bedriftsutvikling. Slik sammensatt funksjonalitet må inkludere et bredt samarbeid mellom eksisterende næringsliv, kapitalmiljøer, kompetansemiljøer og virkemiddelapparatet hvor alle er likeverdige og viktige for å skape en helhetlig erfaringsbakgrunn.

Rundt år 2000 var det offentlig vilje til slik helhetstenkning når det gjaldt utvikling av innovasjonsmiljøer både i universitetsbyene og i landet for øvrig. SIVA var en sentral statlig operatør for slik strukturell utvikling. Eksempelvis hadde man et slikt helhetlig tilbud i Trondheim i perioden 2001-03. Dette var en vesentlig årsak til at "dot.com-smell" og børsnedgang/kapitaltørke i denne perioden ikke finnes igjen i innovasjonsstatistikken for det betydelige FoU-miljøet i denne regionen.

De senere år har man bevisst forsøkt å etablere slike funksjoner enkeltvis og uavhengig av hverandre. Den enkelte funksjonalitet blir da lett underkritisk, og det ønskede momentum for samfunnsentreprenørskap og innovasjons-"hubber" kan lett forvitte. Slik forvitring slår sterkest ut i regioner/distrikter.

Det er derfor særdeles viktig at myndighetene i stortingsmeldingen får fram et helhetssyn, og at man finner praktiske distribuerte løsninger som gjør innovasjonstilbudene tilgjengelige i hele landet.

Erfaringer og anbefalinger mht enkeltstående innovasjonstiltak:

- FORNY-programmet har over en 10-års periode vært en suksess. Suksessen er nært knyttet opp mot programmets arbeidsform med betydelige fullmakter til lokale innovasjonsoperatører som gjennom lokale tilpasninger har hatt fokus på produktivitet og resultater.
- Behov for Næringsliv-FORNY. Fordi FORNY-programmet nå har snevret inn sitt nedslagsfelt til FoU-miljøer, er det skapt et tomrom når det gjelder kommersialisering av FoU-resultater som fremkommer i næringslivet. Myndighetene bør seriøst vurdere enten å utvide FORNY til å

inkludere næringslivet eller å etablere et tilsvarende program med fokus på nyskaping ut fra eksisterende næringsliv.

- Den nasjonale satsingen på Inkubatorer er viktig. Det synes fornuftig å videreutvikle denne funksjonen gjennom distribuert tilgjengelighet slik at tilbudet blir landsdekkende, men det må samtidig være en viktig premiss at man ikke utvanner operatørene til underkritiske størrelse.
- Utvikling av samarbeidsarenaer for innovasjon er nye interessante tiltak. SFI, NCE og Arena er slike programmer i dag. Slike arenaer er dynamiske og et viktig supplement til den mer grunnleggende infrastrukturen for innovasjon, og bør bevisst være en videreutvikling av denne.
- IFU-OFU er en viktig finansieringsmekanisme for nyetablerte bedrifter når pilotprodukter skal markedsintroduceres. Man oppnår her både økonomisk risikoavlastning og kompetente og krevende kunder. Våre porteføljebedrifter har nærmest udelt positive erfaringer med IFU. Erfaringen med OFU er for det første mer begrenset, men den er også mer tvetydig hvor utfordringene assosieres med offentlige kunder som pilot-innkjøpere av nye produkter/tjenester. Potensialet bør være betydelig.
- Regionalisering og distriktsretting av innovasjonstiltak er en achilles-sene. Vår portefølje av innovative nyetableringer har innledningsvis sitt tyngdepunkt i sentrale strøk hvor tilgangen til nødvendige ressurser for å lykkes i oppstartfasen er størst. Vi ser imidlertid et klart trekk at når slike bedrifter kommer over i kommersiell fase hvor varer og tjenester skal produseres, sammenstilles og installeres/leveres, så skaper høyteknologiske bedrifter større sysselsetting i distriktene enn i sentrale strøk. Dersom næringspolitikken har tilstrekkelig tålmodighet synes det derfor realistisk å få til betydelige distriktseffekter av innovasjonstiltak i sentrale strøk. Myndighetene bør derfor sannsynligvis være mer opptatt av distriktseffekter i industrialiseringsfasen enn i oppstart/innovasjonsfasen.

SIM's hovedanliggende er investeringskapital i oppstartfasen for nye bedrifter:

Som første generasjon såkornfond, så har SIM vært svært edruelig i forhold til politiske føringer, og initialinvesteringene har vært gjort på etableringstidspunktet for porteføljebedrifter.

Vår erfaring tilsier at statlig engasjement er nødvendig for denne type investeringer. Myndighetene må kompensere for markedsimperfeksjoner, risikoprofiler, lang investeringshorisont, og ikke minst behovet for tett og kompetent oppfølging i oppstartfasen for nye bedrifter.

Såkornfond i 2. generasjon er nå under etablering med svært sammenfallende kapitalbetingelser som 1. generasjon, men med aksept for å investere i mer modne såkornbedrifter. Denne bevegelsen mot økt modenhet er en vesentlig forbedring av kapitalbetingelsene.

Det er i dag behov for oppstart-investor kapasitet i Norge og det er behov for offentlig deltagelse hvor man nivellerer kapitalbetingelsene i forhold til den risikoprofil, den kompetanseinnsatsen og den tidshorisonten for aktiv deltagelse som ønskes oppnådd overfor nyetablerte bedrifter. Det er samtidig svært viktig at dette ikke blir en ensidig offentlig funksjon, men en funksjon hvor private oppnår kapitalbetingelser for aktiv deltagelse og at de finner det interessant å delta med sin svært viktige kompetanse, sin erfaring og sine nettverk sammen med kapital.

Trondheim 4. januar 2007

For Såkorninvest Midt-Norge AS

Malvin Villabø